

**Cannabis
som medicin?**

Cannabis

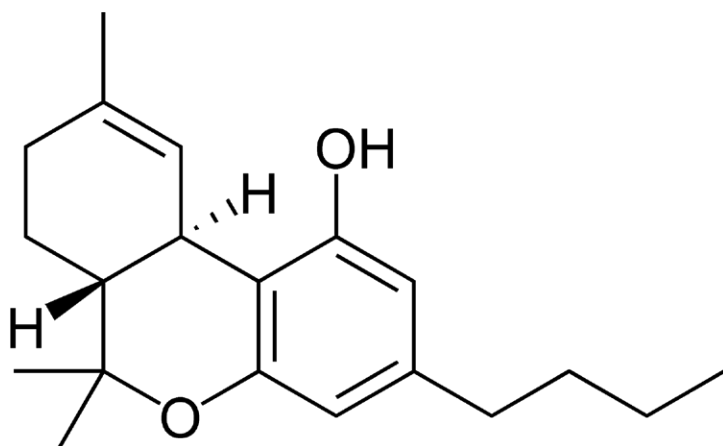
Cannabis är droger som utvinns ur växten Cannabis Sativa eller hampa, som den också kallas. Marijuana är de torkade växtdelarna och hasch, som är vanligast i Sverige, är kådan som pressats till kakor och säljs i småbitar. Cannabisolja är en tjockflytande vätska som utvinns ur marijuana och hasch.

Hasch kan kallas för braja, brass, röka, kitt, marockan, libanes och afghan och marijuana för gräs, pot, weed, maja och ganja. Både hasch och marijuana kan rökas i pipa eller rullas till cigaretter, så kallade jointar. Röken luktar sött. Det går också att äta inbakat i en kaka eller dricka som te. Cannabisolja kan droppas på vanliga cigaretter eller användas i bakverk.

I cannabis finns många olika kemiska ämnen, bland annat cannabinoider, och vissa av dessa framkallar berusning. Den viktigaste är THC, delta-9-tetrahydrocannabinol (nedan). Genom växtförädling och nya odlingsmetoder har halten av THC ökat under de senaste årtiondena och är nu mycket högre än vad den var på 1960-talet. Särskilt i marijuana har man med åren sett att THC förekommer i högre koncentration än tidigare. Däremot har halten av cannabinoiden CBD – cannabidiol – successivt minskat i den växtförädlade marijuana och nuförtiden är den inte mätbar i beslagtagna marijuana i USA. CBD är den substans som motverkar de hallucinogena effekterna av THC.

Cannabis är den mest använda illegala drogen i världen. Drygt en halv procent av jordens vuxna befolkning använder cannabis dagligen och mellan tre och fyra procent har använt cannabis minst en gång det senaste året.

I Sverige narkotikaklassades cannabis 1930. På 1960-talet ökade cannabis-konsumtionen i världen och i slutet av årtiondet var Sverige bland de länder i Europa där det var vanligast att röka hasch. Idag ligger Sverige långt ner i statistiken över ungdomar som provat cannabis i Europa.

Cannabis som medicin

Cannabis har använts som medicin i flera tusen år. Redan på 2000-talet f Kr upptäcktes i Kina att plantan hade medicinska egenskaper, till exempel att den var smärtstillande, och att den kunde ge rus. I Indien har cannabis använts mot sjukdomar som malaria och reumatism i årtusenden.

I mitten av 1800-talet började cannabis användas som medicin i västvärlden, men i början av 1900-talet kom de moderna, mer effektiva läkemedlen. I Sverige fanns cannabis i läkemedel mot kikhosta och depression fram till 1950, men avskaffades eftersom det gav biverkningar och var beroendeframkallande. Effekten var inte heller tillräckligt säkerställd genom vetenskapliga undersökningar.

Det är bevisat att cannabis har medicinska effekter, till exempel lindrar den smärta, illamående, aptitlöshet och kramper i musklerna. Men biverkningar som till exempel hallucinationer, ångest, depression och irritation i lungorna, är ofta värre än nyttan. Idag finns det dessutom läkemedel som är mycket mer effektiva mot dessa symptom. En patient kan må bättre när han eller hon röker cannabis, på grund av ruset, men det betyder inte att patienten blir bättre.

De medicinska effekterna av cannabis har lett till att man framställt rena cannabinoider ur växten för att testa som läkemedel. Marinol, som innehåller rent THC, kom redan 1985 och är godkänt i USA för behandling av illamående vid cellgiftsbehandling och avmagring vid aids. Marinol används inte mycket eftersom det ger måttlig effekt och mycket biverkningar. Sativex är en munspray som används mot spastiska kramper vid MS. Den är godkänd som läkemedel i Sverige sedan 2011 och innehåller både THC och CBD. Det kan skrivas ut på recept av specialister i neurologi och används till patienter som inte tål, eller som inte får tillräcklig effekt av andra läkemedel.

Både inom den etablerade läkemedelsindustrin och illegalt pågår ett intensivt arbete med att ta fram syntetiska cannabinoider. Preparaten säljs via nätet och polis och tull har kunnat göra åtskilliga beslag av dessa substanser.

Skillnaden mellan medicin och läkemedel

Medicin och läkemedel används ibland synonymt men medicin är ett mycket vidare begrepp. Det innefattar både läkemedel, naturläkemedel och folkliga huskurer.

För att ett preparat ska få kallas läkemedel i Sverige ska det vara godkänt av Läkemedelsverket eller av den europeiska läkemedelsmyndigheten inom EU.

Det ställs höga krav på ett läkemedel som ska godkännas. Företaget som tillverkat det måste kunna visa att läkemedlet är effektivt och säkert. Substansen ska ha prövats på försöksdjur och människor i flera steg. Det måste vara bevisat att preparatet är verksamt mot den sjukdom som skall behandlas och det får inte skada mer än hjälpa. En dos läkemedel ska alltid innehålla exakt samma mängd verksamma ämnen. Läkemedlet får inte ha fler eller mer allvarliga biverkningar än andra tillgängliga behandlingar och biverkningarna ska vara väl beskrivna. Tillverkning och distribution ska kontrolleras noggrant. De flesta läkemedel är idag helt syntetiskt framställda i fabriker.

Därför är marijuana inte godkänt som läkemedel

Det finns många skäl till att marijuana inte är godkänt som läkemedel. Det saknas forskning om fördelar med att röka cannabis som medicin, både på försöksdjur och på människor. Rökning är inget säkert sätt att inta medicin och det finns ingen annan medicin som röks. Det går inte att beräkna dosen när man röker marijuana eftersom det inte går att bestämma hur mycket som faktiskt inhaleras. Patienten kan inte heller bestämma styrkan på dosen. THC-innehållet i cannabis varierar, allt från 2 till 30 procent och det finns ingen innehållsförteckning för cannabis som medicin. Inte heller rekommenderas någon dos eller behandlingstid för sjukdomstillstånden.

Det finns ingen fastställd biverkningsprofil för cannabis som medicin. Rökning av marijuana medför stora risker. Det kan orsaka rus, ångest, depressioner, akuta psykotiska reaktioner, lungskador, cancer i flera olika organ och beroende. Ny forskning visar att de tonåringar som röker ofta och under flera år, medan hjärnan fortfarande utvecklas, riskerar ett minskat IQ. Det finns också misstanke om andra skadeverkningar, till exempel på immunsystemet. Skadliga kemikalier och cancerframkallande ämnen, som är biprodukter av rökt marijuana, kan skapa hälsoproblem. En studie visar t. ex. att den som röker cannabis får fyra gånger mer tjära i lungorna jämfört med den som röker tobak. Tillverkningen av cannabis är helt okontrollerad, bland annat används höga halter insektsbekämpningsmedel.

Det finns andra läkemedel som är mer effektiva när det gäller att till exempel dämpa smärta och illamående.

Situationen i Europa

I några länder i Europa finns politiska förslag om medicinsk användning av cannabis. I Holland kan läkare sedan 2003 skriva ut cannabis på recept trots att cannabis inte är godkänt som läkemedel. Många holländare självmedicinerar med cannabis mot olika symptom och myndigheterna anser att det blir lättare att hjälpa dem om de har kontakt med en läkare. Patienterna erbjuds tre olika mediciner som kan drickas som te eller rökas i en vaporizer där ångan andas in. Medicinerna från Holland exporteras också till Finland, Italien och Tyskland.

Situationen i USA

Genom lokala folkomröstningar har 18 delstater i USA godkänt marijuanarökning som medicin. Kalifornien var först ut 1996.

Enligt federala lagar, de lagar som gäller i hela USA, är det förbjudet att inneha, överlåta och sälja cannabis och det är förbjudet att köra bil med cannabis i kroppen. Nästan alla lagar i USA är delstatslagar, det vill säga det är delstatens parlament som fattar beslut om dem. I vissa delstater diskuterar man eller har man i praktiken redan infört åtalseftergift för vissa små narkotikabrott, exempelvis innehav av marijuana för personligt bruk. Det är förbjudet på pappret men inte i praktiken eftersom man anser att brottet är bagatellartat och struntar i att åtala. Detta gör inte regeringen i Washington något åt.

Hösten 2012 röstade två delstater, Colorado och Washington, för legalisering av cannabis. Hur den federala regeringen kommer att hantera detta återstår att se, eftersom USA skrivit under FNs narkotikakonventioner och förbundit sig att förbjuda cannabis.

Kampanjerna för att driva igenom lagförslagen om att få röka cannabis som medicin i USA har varit välorganiserade och välfinansierade. Till exempel har man sänt tv-inslag med gamla, svårt plågade patienter som vittnat om hur marijuanarökning lindrat deras plågor till exempel vid cellgiftsbehandling vid cancer. Man har på så sätt väddat till folks medkänsla och många som inte själva använder cannabis har därför röstat ja.

Hur fungerar det i praktiken i USA?

Cannabis som medicin säljs i USA i särskilda butiker, så kallade dispensärer. Om en läkare anser att patientens sjukdom eller symptom skulle kunna lindras av marijuana kan han skriva en rekommendation, inte ett recept, om detta. En

anhörig eller vän kan utses till vårdare och både patienten och vårdaren kan köpa en viss mängd cannabis, odla ett visst antal cannabisplantor och inneha cannabis utan att åtalas för detta inom delstaten.

Det sker ingen kontroll av hur mycket en enskild patient odlar eller köper och det går att handla varje dag och på flera olika ställen. Läkarens rekommendation räcker vanligen i ett år oavsett om patienten blir frisk eller inte och kan lätt förnyas. Det finns inget krav på uppföljning från läkarens sida.

Att röka cannabis som medicin ifrågasätts av många läkarorganisationer. Bland annat avråder amerikanska beroendeläkarföreningen, ASAM, starkt alla läkare från att rekommendera sina patienter att röka marijuana på grund av biverkningarna. Den federala myndigheten Food and Drug Administration, FDA, motsvarigheten till Sveriges Läkemedelsverk, tar avstånd från all användning av cannabis som medicin. FDA godkänner nya läkemedel i USA och ställer samma höga krav som Läkemedelsverket i Sverige. Eftersom marijuana inte är ett godkänt läkemedel har läkarna inget försäkringsskydd om patienten skadas. Även Drug Enforcement Administration, DEA, USA:s federala narkotikapolis och Office of National Drug Control Policy, ONDCP, narkotikabekämpningsamministratören på USAs presidentkansli, tar tydligt avstånd från att röka cannabis som medicin.

Patienterna

De som använder marijuana för medicinskt bruk registreras oftast inte men en undersökning i Kalifornien visade att drygt hälften var under 30 år och 12 procent var under 21 år. De vanligaste diagnoserna var sömnsvårigheter, ångest, depression och muskelsmärta. Endast 2 procent hade diagnoserna cancer, glaukom eller aids, diagnoser som ofta förekommer i annonskampanjerna inför omröstningarna om att tillåta marijuanarökning som medicin.

I delstaten Colorado röstades cannabis som medicin igenom 2000. Tio år senare hade Colorado nästan 100 000 registrerade användare, ca två procent av befolkningen. Högsta andelen patienter fanns i de mer välbärgade delarna av staten, i skidåkningsdistrikten, och 94 procent fick medicinsk marijuana på grund av en smärtdiagnos.

Konsekvenser av att tillåta cannabis som medicin

I de stater som tillåter cannabis som medicin är andelen drogberoende högre, liksom andelen personer som använt droger sista månaden. Marijuanaanvändningen bland ungdomar är högre i de stater som tillåter cannabis som medicin och ungdomarna där anser att marijuana är mindre farligt än i de stater där det inte är tillåtet. Det är svårt att få ungdomar att förstå att marijuana kan vara farligt om budskapet är att marijuana kan användas som medicin. Inte ens argumentet att andra droger, som morfin eller fentanyl, även används medicinskt trots att de är farliga tycks bita i detta sammanhang.

Legalisering målet

Sedan 1970-talet har legaliseringsförespråkare i USA använt sig av olika politiska strategier för att nå sitt mål – en legalisering av all användning av cannabis. Att propagera för cannabis som medicin är en metod. Med hjälp av dåligt underbyggd vetenskap och okunskap bland befolkningen och genom att vädja till människors medlidande med svårt sjuka människor arbetar organisationerna för att legalisera drogen. Bland de organisationer som driver kampanjerna om cannabis som medicin finns The Marijuana Policy Project (MPP), The Drug Policy Alliance (DPA), The National Organization for the Reform of Marijuana Laws (NORML). Alla dessa vill legalisera cannabis.

Förslag till fördjupning

David Evans, Esq. Drug Free Schools Coalition New York (VIDEO):

<http://wfad.se/wfad2010-video-and-audio/277-wfad-2010-special-session-david-g-evans-qmedicalq-marijuana>

Bertha Madras, professor i psykobiologi, Harvard (RAPPORT):

Medical Marijuana Reflects an Indifference to Public Health

http://www.drugfreebusiness.org/Media/documents/Reference%20Documents/Madras_Cannabis_Feb_2011.pdf

VETENSKAPLIG ARTIKEL:

Medicinal Applications of Delta-9-Tetrahydrocannabinol and Marijuana

Eric A. Voth, MD; and Richard H. Schwartz, MD

Ann Intern Med. 15 May 1997;126(10):791-798

TIDNINGSARTIKEL:

Richard G. Soper, MD. *Medical Marijuana: Clinical Considerations and Concerns.* AZ Medicine, 2011.

KONFERENSFÖRELÄSNING:

Christian Thurstone. *The Impact of MMJ legalization on Colorado's youth.* Presentation vid World Forum Against Drugs, Stockholm 22 maj 2012

**Cannabis
som medicin?**

är utgiven av

**NATIONELLA
CANNABIS
NÄTVERKET**

Skribent/redaktör:

Pernilla Rönnlid

Fakta granskning:

Kerstin Käll

Med. Dr., överläkare

Beroendekliniken

Linköpings universitetssjukhus